

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu“

(2018/C 361/05)

Raportöör:	Tanya Hristova (BG/EPP), Gabrovo vallavanem
Viitedokumendid:	Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa identiteedi tugevdamine hariduse ja kultuuri kaudu. Euroopa Komisjoni panus ELi juhtide kohtumisse Göteborgis 17. novembril 2017“
	COM(2017) 673 final
	Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist
	COM(2018) 23 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhjendus 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
(2) Inspireerituna neist väärtustest on liidul korda läinud ühendada riike, kogukondi ja inimesi ainulaadse poliitilise projekti raames, mis on teinud võimalikuks Euroopa pikima rahuperioodi, millega omakorda on kaasnenud sotsiaalne stabiilsus ja majanduslik õitseng. Lepingus sätestatud väärtuste vastuvõtmine liikmesriikide poolt on loonud ühise aluse, mille põhjal on välja kujunenud Euroopale omane eluviis ja identiteet ning mis on aidanud määrata liidu kohta maailmaareenil.	(2) Inspireerituna neist väärtustest on liidul korda läinud ühendada riike, nende piirkondi, sh linna- ja maapiirkondi , kogukondi ja inimesi ainulaadse poliitilise projekti raames, mis on teinud võimalikuks Euroopa pikima rahuperioodi, millega omakorda on kaasnenud sotsiaalne stabiilsus ja majanduslik õitseng. Lepingus sätestatud väärtuste vastuvõtmine liikmesriikide poolt on loonud ühise aluse, mille põhjal on välja kujunenud Euroopale omane eluviis ja identiteet ning mis on aidanud määrata liidu kohta maailmaareenil.

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 2

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhjendus 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(3) Euroopa Liidu ja liikmesriikide ees on palju probleeme, nende hulgas populism, ksenofoobia, lõhestav natsionalism, diskrimineerimine, võltsuudiste ja valeteabe levik ning ka radikaliseerumine. Need nähtused võivad kujutada tõsist ohtu meie demokraatia alustaladele, vähendada usaldust õigusriigi ja demokraatlike institutsioonide suhtes ning olla takistuseks ühtekuuluvustunde kujunemisel Euroopa ühiskondade sees ja vahel.</p>	<p>(3) Euroopa Liidu, selle liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ees on palju probleeme, nende hulgas populism, ksenofoobia, lõhestav natsionalism, diskrimineerimine, võltsuudiste ja valeteabe levik ning ka radikaliseerumine. Need nähtused võivad kujutada kõigil valitsustasanditel tõsist ohtu meie demokraatia alustaladele, vähendada usaldust õigusriigi ja demokraatlike institutsioonide suhtes ning olla takistuseks ühtekuuluvustunde kujunemisel Euroopa ühiskondade sees ja vahel.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 3

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhjendus 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>(5) Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on haridus- ja kultuuripoliitikas keskne roll tänu nende lähedusele eurooplastele, sest seda valitsustasandit peetakse kohapeal kodanikele lähimaks. Seepärast peavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused säilitama võtmerolli kavandatud meetmete ja reformide rakendamisel ja kohandamisel, lisaks tuleks nad kaasata otsustamisprotsessi varastes etappides, et tagada nii tõhusad ja tulemuslikud saavutused kui ka ELi haridus- ja kultuuripoliitika lisaväärtuse tajumine kohapeal.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhendus 12

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>(13) Selles kontekstis tuleb rõhutada, kui tähtis on uurida haridus- ja koolitussüsteemide reformide kavandamisel piirkondlike erinevusi ning majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi, mis tulenevad oskuste lünkadest ja nõudlusele mittevastavusest ELis.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhendus 13

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(13) Selle taustal on määrav, et liikmesriigid suurendaksid oma jõupingutusi 2015. aasta Pariisi deklaratsiooni kõigi eesmärkide saavutamiseks. On väga oluline sidususe ja kaasavuse suunanäitajatena veelgi rohkem edendada ühiseid väärtuseid, toetada osalemisel põhineva õpikeskkonna rakendamist hariduse kõigil tasanditel, parandada õpetajate koolitust kodanikuks olemise ja mitmekesisuse teemal ning suurendada kõigi õppijate meediapädevust ja täiendada nende kriitilise mõtlemise oskusi.</p>	<p>(13) Selle taustal on määrav, et liikmesriigid suurendaksid oma jõupingutusi 2015. aasta Pariisi deklaratsiooni kõigi eesmärkide saavutamiseks ning annaksid kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele tõhusa kohapealse rakendamise tagamiseks vajalikud vahendid. On väga oluline sidususe ja kaasavuse suunanäitajatena veelgi rohkem edendada ühiseid väärtuseid, toetada osalemisel põhineva õpikeskkonna rakendamist hariduse kõigil tasanditel, parandada õpetajate koolitust kodanikuks olemise ja mitmekesisuse teemal ning suurendada kõigi õppijate meediapädevust ja täiendada nende kriitilise mõtlemise oskusi.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 6

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Põhjendus 15

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(15) Programm „Erasmus+“ näitab, et liikuvus, õpiränne ja piiriüleused kontaktid on Euroopa identiteedi kogemisel kõige tõhusamad. On väga tähtis, et kõik õppijad saaksid selle programmiga pakutavast võrdsest kasu ja et õpilasvahetus liikmesriikide vahel toimiks hästi. Virtuaalne liikuvus, nimelt eTwinningu võrgustik, on suurepärase vahend õpilastevaheliste otsekontaktide loomiseks ja seda hakatakse järgmistel aastatel riikidevahelise tegeliku liikuvuse kõrval rohkem kasutama.</p>	<p>(15) Programm „Erasmus+“ näitab, et liikuvus, õpiränne ja piiriüleused kontaktid on Euroopa identiteedi kogemisel kõige tõhusamad. On väga tähtis, et kõik õppijad saaksid selle programmiga pakutavast võrdsest kasu ja et õpilasvahetus liikmesriikides ja nende vahel toimiks hästi. Virtuaalne liikuvus, nimelt eTwinningu võrgustik, on suurepärase vahend õpilaste- ja üliõpilastevaheliste otsekontaktide loomiseks ja seda hakatakse järgmistel aastatel riikidevahelise tegeliku liikuvuse kõrval rohkem kasutama. Soovitab seda silmas pidades võtta kasutusele uusi ning laiendada olemasolevaid kultuurilise liikuvuse võimalusi.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 7

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>3. kasutada ära kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kodanikulähedust ja asjaolu, et nad on strateegiliselt kõige paremas olukorras, et analüüsida oma territooriumi eri kultuurirühmade konkreetseid vajadusi, reageerida neile ja panna alus tõhusale kultuuridevahelisele dialoogile;</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 8

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 4

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Kaasava hariduse andmine</p> <p>4. Tuleb edendada kaasavat haridust kõigi õppijate hulgas; selleks on vaja:</p>	<p>Kaasava hariduse andmine</p> <p>4. Tuleb edendada kaasavat haridust kõigi õppijate hulgas; selleks on vaja:</p>

Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>a) pakkuda kõigile õpilastele juba varasest east kvaliteetset haridust;</p> <p>b) pakkuda õpilastele ja üliõpilastele vajadustele vastavat tuge, sh pidada silmas ebasoodsa sotsiaalmajandusliku taustaga, sisserändaja taustaga, haridusalaste erivajadustega ja kõige andekamate õpilaste vajadusi;</p> <p>c) muuta üleminek ühelt haridustasemelt teisele lihtsamaks ning pakkuda asjakohast haridus- ja karjäärinõustamist.</p>	<p>a) pakkuda kõigile õpilastele juba varasest east kvaliteetset haridust ning tagades kõigile õppijatele võrdsed võimalused ja võrdse juurdepääsu kõrgetasemelisele haridusele, sh neile, kes kuuluvad vähemusrühma keele, usu, rahvuse või muu tausta alusel;</p> <p>b) pakkuda õpilastele ja üliõpilastele vajadustele vastavat tuge ja nõustamist, sh pidada silmas ebasoodsa sotsiaalmajandusliku taustaga, sisserändaja taustaga, sh Euroopa Liitu kodanikena integreeruda soovivate pagulaste, haridusalaste erivajadustega ja kõige tublimate õpilaste vajadusi;</p> <p>c) tegeleda geograafiliselt ja demograafiliselt ebasoodsates ELi piirkondades, sh äärepoolsemates piirkondades elavate õppijate konkreetsete vajadustega;</p> <p>d) muuta üleminek ühelt haridustasemelt teisele lihtsamaks ning pakkuda asjakohast haridus- ja karjäärinõustamist, samuti elukestva toe ja koolituse võimalusi kõigile õppijatele;</p> <p>e) anda keelõppele põhikooli õppekavas suurem roll mitte ainult seetõttu, et seda peetakse kõige tõhusamaks varases eas, vaid ka põhjusel, et halba keeleõpet loetakse üheks peamiseks takistuseks isikute vaba liikumise ning Euroopa majanduse vajadustele vastava tööjõu loomise teel;</p> <p>f) anda noortele võimalus omandada täiendavaid oskusi formaalse ja mitteformaalse õppimise abil, sest see mitte ainult ei tugevda noorte tööalast konkurentsivõimet tänu oskuste paremale vastavusele tööturu vajadustega, vaid annab neile ka võimaluse aktiivsemalt osaleda solidaarsusprojektides ja Euroopa tuleviku kujundamisel ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ CDR 851/2017, arvamus „Investeerimine Euroopa noortesse ja Euroopa solidaarsuskorpus“.</p>

Motivatsioon

Osaliselt veelgi suurema tähelepanu osutamine haridusalastele erivajadustele ja võrdsetele võimalustele, lisades elukestva nõustamise ja koolituse mõõtme, kuna haridust ei peaks piirama õppijate teatud vanusega.

Muudatusettepanek 9

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 6

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Euroopa mõõtme edendamine õpetamises</p> <p>6. Tuleb edendada õpetamises Euroopa mõõdet; selleks on vaja:</p> <p>a) parandada Euroopa konteksti ja ühise pärandi mõistmist ning teadmisi ELi liikmesriikide mitmekesisustest;</p> <p>b) suurendada arusaamist liidu tekkeloost ja toimimisest;</p> <p>c) suurendada õpilaste, üliõpilaste ja õpetajate osalemist eTwinningu võrgustiku tegevuses ja piiriülese liikuvuse projektides, eriti koolide puhul;</p> <p>d) luua rohkem kohalikke projekte, millega hariduskeskuste vahendusel suurendada teadlikkust Euroopa Liidust, eelkõige parandades otsekontakte noorte vahel.</p>	<p>Euroopa mõõtme edendamine õpetamises</p> <p>6. Tuleb edendada õpetamises Euroopa mõõdet; selleks on vaja:</p> <p>a) parandada Euroopa konteksti ja ühise pärandi mõistmist ning teadmisi ELi liikmesriikide mitmekesisustest, sh piirkondlike struktuuride paljususest, et edendada ühise Euroopa kultuuripärandi mõistmist;</p> <p>b) suurendada arusaamist liidu tekkeloost ja toimimisest, sh ELi kodanike õigustest;</p> <p>c) suurendada õpilaste, üliõpilaste ja õpetajate osalemist eTwinningu võrgustiku tegevuses ja piiriülese liikuvuse projektides, eriti koolide puhul;</p> <p>d) luua rohkem kohalikke projekte, millega hariduskeskuste vahendusel suurendada teadlikkust Euroopa Liidust, eelkõige parandades otsekontakte noorte vahel just kohalikul ja piirkondlikul ehk neile lähimal tasandil;</p> <p>e) toetada positiivset suhtumist elukestvasse õppesse (hõlmab täiskasvanuõpet, kuid ei piirdu sellega), mis arendab püsivalt uudishimulikku loomust ning püüdlust teadmiste ja asjatundlikkuse poole, mida saab arendada juba alates alg- (või koolieelsest) haridusest ja mis tuleks integreerida kõikidesse haridusetappidesse;</p> <p>f) suurendada keskendumist Euroopa ühiskonna digiteerimisega seonduvatele teemadele, et tutvustada õppuritele kodeerimise kontseptsioone ja anda neile oskusi küberjulgeoleku ja meediapädevuse alal;</p> <p>g) pakkuda igale Euroopa õpilasele vähemalt üht ettevõtluusega seotud kogemust, et suurendada ettevõtluusega seotud ning projektipõhiseid ja uurimuslikke õppetavasid nii formaalse kui ka mitteformaalse hariduse valdkonnas.</p>

Motivatsioon

ELi liikmesriikide piirkondlike struktuuride paljusus on ELi poliitilise ja kultuurilise pärandi oluline element ja tähtis lähtepunkt kodanikuaktiivsuse arendamiseks, tuginedes ELi kodakondsusega seotud õigustele.

Muudatusettepanek 10

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 7

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>Õpetajate ja õppetegevuse toetamine</p> <p>7. Õpetajate, koolijuhtide ja akadeemilise personali jaoks tuleb luua vahendid, mis aitavad edendada ühiseid väärtusi ja pakkuda kaasavat haridust; selleks on vaja:</p> <p>a) võtta meetmed, mis aitavad õpetajatel, koolijuhtidel ja akadeemilisel personalil ühtekuuluvustunde arendamise teel ühiseid väärtusi edastada ja kodanikuaktiivsust edendada ja õpilaste erinevate vajadustega arvestada, ning</p> <p>b) edendada vahetus- ja vastastikuse õppe programme ning juhendada õpetajaid ja õppejõude ning pakkuda neile mentorlust.</p>	<p>Õpetajate ja õppetegevuse toetamine</p> <p>7. Õpetajate, koolijuhtide ja akadeemilise personali jaoks tuleb luua vahendid, mis aitavad edendada ühiseid väärtusi ja pakkuda kaasavat haridust; selleks on vaja:</p> <p>a) võtta meetmed, mis aitavad õpetajatel, koolijuhtidel ja akadeemilisel personalil ühtekuuluvustunde arendamise teel ühiseid väärtusi edastada ja kodanikuaktiivsust edendada ja õpilaste erinevate vajadustega arvestada,</p> <p>c) edendada heade tavade jagamist, vahetus- ja vastastikuse õppe programme ning juhendada õpetajaid ja õppejõude ning pakkuda neile mentorlust, aga ka liikuvust programmi „Erasmus+“ abil ⁽¹⁾ ja</p> <p>c) innustada looma meetmeid, mis võimaldavad õpetajate aktiivset koostööd lapsevanemate/hooldajatega, et tugevdada sidemeid kooli ja perekonna/kodu vahel ning edendada pidevat dialoogi, mis on määrava tähtsusega õppurite edukaks integreerumiseks kooli keskkonda ja nende üldisele sotsialiseerumiseks.</p> <p>⁽¹⁾ COR-2017-03139 – SEDEC-VI/029 arvamus „Kooli- ja kõrghariduse ajakohastamine“.</p>

Motivatsioon

—

Muudatusettepanek 11

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 11

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>12. Hädavajalik on tagada kiire lairibaiühendus ja digitaalseadmed kõigis ELi avalikes asutustes, koolides ja haridusasutustes, eelõige neis, mis asuvad geograafiliselt, demograafiliselt või sotsiaalselt probleemsetes piirkondades, et hoida ära haridus- ja kultuurilase lõhe suurenemine digitaalajastul.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 12

Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist

Artikkel 15

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
15. hinnata käesoleva soovitusel võetud meetmete rakendamist, eelkõige HK 2020 raamistikus ning hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate raames.	15. hinnata käesoleva soovitusel võetud meetmete rakendamist kord aastas Euroopa poolaasta raames ja HK 2020 raamistikus ning hariduse ja koolituse valdkonna ülevaate raames.

Motivatsioon

Selle mõõtme kaasamine Euroopa poolaastasse võimaldaks tõhusalt jälgida ja hinnata selles valdkonnas tehtud edusamme.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. toetab üldist visiooni Euroopa haridusruumist ja nõustub, et haridus ja kultuur on olulised tegurid, mis muudavad Euroopa hoogustuva globaliseerumise ja praeguste geopoliitiliste suundumuste kontekstis vastupidavamaks;
2. on samuti nõus vajadusega suurendada toetust põhiväärtustele, mille Euroopa Liit rajaneb ja mille kõik ELi liikmesriigid kiitsid liiduga ühinemisel heaks; rõhutab sellega seoses jätkuva ühise pühendumise tähtsust nende väärtuste ülalhoidmisel Euroopa identiteedi olulise elemendina, mis eeldab kultuuride paljususest võrsvat Euroopa kodanikuaktiivsust;
3. rõhutab, et haridusel ja kultuuril on ulatuslik mõju kõikidele eluvaldkondadele ning eelkõige ühiskonna tugevdamisele, ning seega suurendavad nad eurooplaste kultuurilist integratsiooni ja soodustavad seeläbi sotsiaalset kaasamist. Komitee märgib samuti kodanikuõpetuse tähtsust selles kontekstis ja toonitab, et üldsuse teadlikkuse suurendamine ELi kodakondsusest peab olema eelkõige suunatud noortele ⁽¹⁾;
4. rõhutab, et põhivastutus haridus- ja kultuuripoliitika eest on liikmesriikidel ning nende piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel ning et ELi meetmed vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 6 peaksid olema üksnes liikmesriikide tegevust täiendavad, toetavad või koordineerivad ning soodustama neis valdkondades piirkondlikke ja kohalikke koostööalgatusi. Rõhutab, et igasugune ELi tegevus selles valdkonnas peab olema subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse seisukohast täielikult põhjendatud;
5. rõhutab kultuuri rolli peamise identiteediloojana, ning sellega seoses vajadust tegeleda Euroopa identiteedi tugevdamisega kultuuri kaudu, et säilitada Euroopa tasandi demokraatlike struktuuride legitiimsus. Seega toetab komitee meetmeid, mille eesmärk on kultuuriliste ja kunstiliste väljendusvormide olemusliku väärtuse vastastikune tutvustamine ja levitamine eurooplaste seas, et tugevdada Euroopa identiteedi kultuurilisi ühiselemente;
6. juhhib tähelepanu sellele, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne roll haridus- ja kultuuripoliitikas nende läheduse tõttu Euroopa kodanikele ja nõuab tungivalt, et nad etendaksid ka edaspidi kesket rolli kavandatud meetmete ja reformide rakendamises ja kohandamises;

⁽¹⁾ CDR 1319/2017.

7. on seisukohal, et praegusel kujul ei näi kavandatud meede seoses subsidiaarsuse põhimõttega endast probleemi kujutavat ja rõhutab, kui oluline on austada proportsionaalsuse põhimõtet, et välistada uue finants- ja halduskoormuse tekkimine, tagades samas tugeva rahalise toetuse haridus- ja kultuuripärandipoliitikale ning järgmise mitmeaastase finantsraamistiku programmidele;

Euroopa tegevuskava

8. nõustub loetletud peamiste arengute tähtsusega, märkides, et need ei ole sõltumatud, ja kutsub üles teostama uuringuid selle kohta, mil viisil nad on üksteisest sõltuvad;

9. Europe Directi võrgustiku tähtsust tuleb rõhutada seoses teadlikkuse tõstmisega Euroopa integratsiooni projektist ja selle levitamisega, kuna võrgustiku eesmärkide hulgas on teabe pakkumine projektist ELi kodanikele;

10. toetab täielikult, et Euroopa sotsiaalõiguste sambas sätestataks õigus haridusele kui sotsiaalne põhiõigus ja inimõigus⁽²⁾;

Euroopa identiteet ja kultuuripärandi tundmise parandamine

11. rõhutab põhiõiguste hartas sätestatud ELi väärtuste – inimväärikus, vabadus, võrdsus ja solidaarsus – tähtsust üldise hüvangu saavutamiseks ja nõuab seetõttu ulatuslikumat kaasamist, Euroopa rahvaste vaimse ja moraalse pärandi austamist ning paremat kooseksisteerimist edendavate algatuste väärtustamist;

12. kordab, kui tähtis on pöörata tähelepanu Euroopa kultuuri, ajaloo ja identiteedi tundmisele ja levitamisele ning eraldada selleks vahendeid. Sel eesmärgil tehakse ettepanek pikendada programmi „Kodanike Euroopa“, et toetada suuremat arvu asjakohaseid algatusi;

13. tõstab esile kodanike osalemise tähtsuse ELi poliitikameetmetes ja viitab oma aruandele „Reaching out to EU Citizens: a new opportunity“, milles rõhutatakse, kui võrd oluline roll on kogukonna mõistel, mis hõlmab kohalikku, piirkondlikku, riiklikku ja rahvusvahelist konteksti, milles inimene elab, et luua ühist avalikku ruumi, milles saab väärtustel põhinevale vundamendile tuginedes koos tegutseda⁽³⁾. Seetõttu peaksid Euroopa identiteet ja ühised väärtused täiendama olemasolevaid piirkondlikke ja rahvuslikke kuuluvustunnuseid, et edendada mitmetasandilist kodakondsust, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ja Lissaboni lepingus artiklis 2;

14. kordab, kui oluline on Euroopa kultuuripärandiaasta 2018 selleks, et edendada kultuurialast teadlikkust ja kultuuri rolli identiteedi tugevdamisel ja kaasamise toetamisel;

15. nõuab liikmesriikidelt ning nende piirkondadelt ja linnadelt tugevamat pühendumist Euroopa visiooni arendamisele ning Euroopa projekti ja algatuste suurema nähtavuse edendamisele, mida praegu kahjustab sageli arvamus, et edulood sünnivad riigi tasandil ja läbikukkumised Euroopa süül, nagu rõhutas president Juncker 2016. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus;

16. nõuab konkreetseid meetmeid, et kaitsta, arendada ja propageerida Euroopa traditsioonilist kunsti ja käsitööd, elavat pärandit ja ajalugu, samuti muid kultuurilisi ja kunstilisi algatusi ja tegevusi, mis moodustavad osa Euroopa tänapäevasest ühiskonnast ja edendavad ühist identiteeti, tulenevalt nende interaktiivsest olemusest, mis lihtsustab tegevuse käigus õppimist ja kultuurialast pühendumist;

17. soovib seetõttu, et Euroopa kultuuripärandiaasta 2018 lisataks strateegilistele algatustele, millega toetatakse piirkondlikku kultuurilist arengut ja suurendatakse vastastikust tundmist ning luuakse uusi võimalusi jätkusuutlikuks kultuuriturismiks. Selliseid algatusi saaks rahastada programmist „Loov Euroopa“, toetades seeläbi Euroopa kultuuripärandi levitamist pärast 2018. aastat.

⁽²⁾ CDR 3141/2017.

⁽³⁾ Van den Brande (komitee liige ja president Junckeri erinõunik suhete alal kodanikega) „Reaching out to EU Citizens: a new opportunity“, lk 17. (https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reaching-out-to-citizens-report_en.pdf)

18. Komitee kutsub üles kasutama selle algatuse raames Euroopa kultuuripärandi märgist Euroopa identiteedi tugevdamiseks, luues märgise ja piirkondade vahel tihedamad sidemed, täpsustades märgist taotlevate asukohtade valikumenetlusi, suurendades teadlikkust ja luues tõhusad vahendid sellekohase teabe levitamiseks;
19. soovib võtta kasutusele uusi ning laiendada olemasolevaid kultuurilise liikuvuse võimalusi kõigis piirkondades, sh kaugemates piirkondades, nagu äärepoolseimaid ja saarepiirkonnad;
20. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on strateegiliselt kõige paremas olukorras, et analüüsida oma territooriumi eri elanikkonna rühmade konkreetseid vajadusi, reageerida neile, panna alus tõhusale kultuuridevahelisele dialoogile ning edendada Euroopa ühise kultuuri tundmist ja lihtsustada inimeste juurdepääsu sellele;
21. rõhutab uute kultuuripärandi kasutus- ja rakendusviiside tähtsust, kultuuri- ja loomesektori arengut ning tulevaste professionaalide koolitamist ja spetsialiseerumist kultuurivaldkonnas;
22. rõhutab kultuuri osatähtsust inimeste ühendamise vahendina, luues kultuurilisi ja keelelisi sidemeid. Samuti on see poliitilise ja majandusliku dialoogi pidamise vahend, mis edendab vastastikust mõistmist ning tekitab riikidevahelist usaldust, huvi ja lugupidamist.
23. märgib, kui tähtis on edastada Euroopa kultuuri ja selle väärtusi noortele eurooplastele;

Haridus

24. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa ühiskonna digiteerimine võib osutada – ka hariduse alal – hetkel ELi kõige suurema muutuste potentsiaaliga pürgimuseks. Tegemist on järkjärgulise, mitmemõõtmelise protsessiga, mis peab edendama mitte ainult igas vanuses õppurite klassiruumikogemusi, vaid ka kommunikatsiooni, hindamist, juhtimist ja haldust, andmete kogumist ja analüüsi hariduse kõikides etappides;
25. juhib tähelepanu digitaalsete ressursside väärkasutusele, mis võib demokraatiavastaste jõudude käes muutuda ohtlikuks propaganda vahendiks; tervitab seetõttu Euroopa komisjoni teatist „Euroopa lähenemisviis veebis leviva väärinfoga võitlemiseks“,⁽⁴⁾ milles kajastatakse nelja mõistet – läbipaistvus, ühtsus, osalemine ja koostöö –, mis on määratletud aruandes „Reaching out to EU Citizens: a new opportunity“⁽⁵⁾;
26. on mures selle pärast, et komisjoni sõnul ei ole „paljudel koolidel/—/ikka veel juurdepääsu kiirele ühendusele ja digitaalseadmetele“. Seda raskendab asjaolu, et paljud sellised koolid asuvad piirkondades, kus on demograafilised, geograafilised ja sotsiaalsed probleemid, sh saare-, kauged ja äärepoolseimad piirkonnad, mis pigem suurendab hariduslikke lõhesid kui vähendab neid, juhul kui ei võeta kiiresti meetmeid;
27. rõhutab, et digiteerimine esitab täiendavaid nõudeid õpetajate oskustele ja pädevustele ning et sidusrühmad peavad haridusasutuste personali nende koolitamise ja täiendõppe kaudu õigeaegselt ja asjakohaselt ette valmistama. Samal ajal juhib komitee tähelepanu asjaolule, et see võib pakkuda innovatiivsete õpetamismeetodite ja omavahelise suhtluse võimalusi;
28. hoiatab samuti, et suurenev digiteerimine suurendab ka rünnatavat pinda ning võimalike küberohtude mõju, mida süvendab veelgi koolides kogutavate ja kasutatavate andmete kriitiline ja isiklik laad;
29. seoses eelmise punktiga soovib tungivalt, et õppetarkvarale ning igasugusele tarkvarale ja andmebaasidele, mida haridusasutused kasutavad, tuleks rakendada sisseprojekteeritud turbe kontseptsiooni; tuleks kasutusele võtta isiklike andmete kogumise ja säilitamise läbipaistvad meetmed;

⁽⁴⁾ COM (2018) 236 final.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reaching-out-to-citizens-report_en.pdf

30. tunnistades, et esialgsed hoiakud, väärtused ja identiteet kujundatakse enamasti perekonnas ja laiemas kodukeskkonnas üldiselt, ergutab looma meetmeid aktiivseks koostööks lapsevanematega, tugevdades sidemeid vanemate ja kooli vahel ja terviklikku koolikäsitlust üldiselt;

31. juhib tähelepanu sellele, et puudulik keeleoskus on peamine takistus töötajate vabale liikumisele ja rõhutab, et elukestva õppe algatused ning sissejuhatavad ja jätkuvad keeleõppeprogrammid võimaldavad Euroopa tööjõul ja spetsialistidel tööturu vajadustega paremini sobituda;

32. juhib tähelepanu asjaolule, et keeleõpet peetakse palju tõhusamaks varajases eas, ja kutsub üles keeleõppele põhikooli õppekavas suuremat rolli andma;

33. teeb ettepaneku, et koolide õppekavade kujundamise eest vastutav valitsustasand pööraks eritähelepanu ajaloo kultuurilistele ja etnograafilistele aspektidele ja koostaks universaalsete väärtuste mitmekesisuse kriitilise ja filosoofilise analüüsi ning lisaks ainekavasse Euroopa Liitu käsitleva osa, milles rõhutatakse inimõiguste, Euroopa kodakondsuse ideaali ja kosmopoliitsuse kui liidu elementide osatähtsust. Seega soovib komitee jätkata koostööd kultuurivaldkonna osalejatega kohalikul tasandil, näiteks koolide õppekavasid toetava kultuurihariduskava ning kohaliku kultuuri ja kunsti pakkumist tutvustava kultuuriteekonna koostamiseks;

34. lisaks sellele soovib, et ühiskonna digiteerimise jaoks olulistele teemadele omistataks suuremat tähtsust, et tutvustada õppuritele kodeerimise kontseptsioone ja anda neile mitte ainult praktilisi, vaid ka eetilisi, kriitilisi ja analüüsi oskusi küberjulgeoleku, suhtlusvõrgustike ja meediapädevuse alal;

35. toetab kavatsust pakkuda igale Euroopa õpilasele või õpipoisile vähemalt üht ettevõtlusega seotud kogemust võimalusel mõnes teises ELi liikmesriigis ja soovib suurendada ettevõtlusega seotud ning projektipõhiseid ja uurimuslikke õppetavasid nii formaalse kui ka mitteformaalse hariduse valdkonnas, samuti ettevõtetes ühendustes, sihtasutustes või mis tahes era- või avaliku sektori asutuses, et edendada ettevõtlust ja loomingulisust. Komitee nõuab seda silmas pidades tihedamat koostööd koolide, erasektori ja kolmanda sektori asutuste vahel, aga ka selliste hariduskavade koostamist, mis viiks õpilaste oskused vastavusse tööturu vajadustega;

36. toetab meetmeid, millega tagatakse võrdsed võimalused kõigile õppuritele ja õpipoistele ning vähendatakse ebavõrdsust, ning soovib teha põhjalikke uuringuid ebavõrdsuse põhjuste väljaselgitamiseks, et tõhustada Euroopa algatusi selles valdkonnas;

37. soovib selgesõnaliselt väljendada, et „võrdsetest võimalustest kaugemale ulatumine“ peaks tähendama võrdsete võimaluste pakkumist, et tagada kaasamine, mis tähendab otsustavalt meetmeid. Need meetmed ei saa piirduda ebavõrdsuse, alaeasindatuse ja tõrjutuse tagajärgede käsitlemisega haridusvõimaluste tasakaalustamise abil. Selle asemel peaksid ametivõimud suunama oma meetmed algpõhjustega tegelemisele ja sellele, et aidata neist mõjutatud kodanikel ja kogukondadel need ületada. Kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes on Euroopa kodanikele lähim tasand, tuleks anda õigus selliseid meetmeid uurida, kujundada ja rakendada oma kogukonna erivajadustest lähtuvalt;

38. rõhutab, kui tähtis on haridus- ja koolitussüsteemide reformide kavandamisel uurida piirkondlike erinevusi, luua liidu riikides haridussüsteemide ühised alused ning vältida seeläbi majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi, mis tulenevad oskuste lünkadest ja nõudlusele mittevastavusest ELis. Komitee juhib lisaks tähelepanu asjaolule, et suhete taastamiseks rohujuuretasandi organisatsioonidega peab EL täielikult tunnustama ja kasutama kodanikuühiskonna esindajate oskusteavet ⁽⁶⁾;

39. kordab, et on oluline luua informaalset ja mitteformaalset õppe tunnustamise ühtne raamistik, et lihtsustada asjaomaste riiklike menetluste koostamist;

40. toetab kindlalt programmi „Erasmus+“ edendamist eesmärgiga kahekordistada osalejate arvu, jõudes 2025. aastaks ebasoodsa taustaga õppuriteni ja laiendades programmi ulatust elukestvatele õppele ja õppejõudude liikuvusele, et tagada hoolimata elukohast võrdsetel tingimustel kõigi, sealhulgas kaugetest, saare- ja äärepoolseimatest piirkondadest pärit õpilaste liikuvus;

⁽⁶⁾ Van den Brande, „Reaching out to EU Citizens: a new opportunity“, lk 14.

41. väärinfo kampaaniate ja moesolevate libauudiste tõrjumise eesmärgil soovib innustada ja aidata Euroopa institutsioone, et nad reageeriksid kiirelt ja esitaksid ennetavalt asjakohase teabe arusaadavas vormis. Nüüdisaegsete veebitehnoloogiate abil saab rakendada ka kodanike küsimustele ja muredele vastamise paremaid mehhanisme;
42. osutab, et võrdse juurdepääsu tagamiseks programmi „Erasmus+“ vahenditele peab igal Euroopa kodanikul olema võrdne juurdepääs teabele ja abile. Seetõttu tuleks ebasoodsa taustaga õppuriteni jõudmiseks võtta kasutusele erikord. Kui kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele antakse võimalus luua aidata oma kogukonna kodanikel ja organisatsioonidel osaleda selles programmis, soodustab see programmi „Erasmus+“ laiendamist tõhusal ja jätkusuutlikul viisil;
43. palub olemasolevate „Erasmus+“ büroode haldussuutlikkuse suurendamiseks selliseid meetmeid nagu lühiajalised töötajate vahetused, haldusteabe päevad ja muud, mida peetakse vajalikuks, et vähendada pädevuste puudujääke Erasmus+ haldamisel eri haridusasutustes, mis omakorda põhjustab ebavõrdsusi nende asutuste õppurite võimaluste osas;
44. soovib lisada programmi „Erasmus+“ kodanike teadusalgatuste valdkonda kuuluva tegevuse ja sellega seonduva filosoofilise mõtlemise, kuna see on oluline elukestvaks õppeks, kodanike suutlikkuseks luua tugevaid vastastikuseid eeskujusid ning teaduse, kunstide, sotsiaalteaduste, tehnoloogia, inseneria ja matemaatika õppimiseks; juhib tähelepanu sellele, et elukestev õpe hõlmab täiskasvanuõpet, kuid ei võrdu sellega.
45. juhib tähelepanu sellele, et elukestev õpe hõlmab täiskasvanuõpet, kuid ei võrdu sellega. Täiskasvanuõppe raames vastatakse koolitusvajadustele, mis tulenevad kasvava täiskasvanud elanikkonna tööelus toimuvatest muutustest, ning käsitletakse teisi elukestva õppega seotud pädevusi ja ühiskondlikke oskusi. See sõltub püsivalt uudishimulikust loomusest ning püüdlustest teadmiste ja asjatundlikkuse poole, mida saab arendada juba alates alg- (või koolieelsest) haridusest ja mis tuleks integreerida kõikidesse haridusetappidesse;
46. on teadlik, et Erasmus+ tugevdamine nõuab ambitsioonikat rahastamist ja lihtsamaid menetlusi, et saavutada programmi eesmärgid. Sellega seoses tõdeb komitee, et Ühendkuningriigi on praegu üks peamisi programmis osalejaid. Seetõttu kutsub komitee üles käimasolevates läbirääkimistes võimaldama Ühendkuningriigi piirkondadel ja kohalikel omavalitsustel jätkata osalemist Euroopa koostöö programmides pärast aastat 2020 samamoodi nagu teised riigid väljastpoolt ELi seda juba teevad;
47. toetab kindlalt prioriteetseid meetmeid kaasavate ja kogukondadega seotud kõrgharidussüsteemide kujundamiseks ja kutsub üles pöörama erilist tähelepanu äärepoolsetes ja äärepoolseimates piirkondades asuvatele ülikoolidele ja piiriülesele koostööle. Lähtuda tuleks eeldusest, et ükski ülikool ei ole perifeerne ning et kõik ülikoolid on või peaksid olema piirkondlikud;

Peamised poliitikameetmed

48. kiidab põhimõtteliselt heaks Euroopa Komisjoni kavandatud peamised poliitikameetmed ja rõhutab, et haridus- ja kultuuripoliitika reformide kujundamisel on oluline kaasata ja kuulata kogu Euroopa ühiskonda, ennekõike noori;
49. hoiatab, et ehkki Euronewsi Euroopa mõõtme tugevdamine on samm õiges suunas, oleks see üksnes osa palju terviklikumast meedia- ja teabepoliitikast ning -strateegiast vastuseks viimase aja ühiskondlikele ja geopoliitilistele arengutele.

Brüssel, 17. mai 2018

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Karl-Heinz LAMBERTZ